

วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ *

รัชชา พุทธากรณ์¹
บัณฑิตา อินสมบัติ²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) จำนวน 800 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติบรรยาย และการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสองด้วยโปรแกรม LISREL

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง พบว่า โมเดลสมมติฐานมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไคสแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 693.02 ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (df) เท่ากับ 801 ซึ่งมีความน่าจะเป็น (p) เท่ากับ 1.00 โดยมีค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เท่ากับ .97 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .95 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ .019 และดัชนีรากกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ .00

ค่าน้ำหนักองค์ประกอบที่มีค่ามากที่สุดคือ องค์ประกอบด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค รองลงมาคือ ด้านผลกระทบต่อชีวิตที่เกิดจากวิธีการคิดแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค ด้านการควบคุมสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรค และด้านความอดทนหรือทนทานต่อปัญหาหรืออุปสรรค เท่ากับ .99, .98, .95 และ .48 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค/ การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน

* วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ พ.ศ. 2555

¹ นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

² อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ (ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์)



**A Confirmatory Factor Analysis of Adversity Quotient of Mathayomsuksa 6
Students in Secondary Educational Service Area Office 42,
Nakhon Sawan Province ***

Thatcha Phuthakorn¹

Bantita Insombat²

Abstract

The purpose of this research was to study confirmatory factor analysis of adversity quotient of 6 Mathayomsuksa 6 students in Secondary Educational Service Area Office 42, Nakhon Sawan province. The samples was 800 Mathayomsuksa 6 students in Secondary Educational Service Area Office 42, Nakhon Sawan province obtained by multi-stage random sampling. The research tools were questionnaires on adversity quotient of Mathayomsuksa students 6. The data was analyzed descriptive statistic and second order confirmatory factor analysis by LISREL program.

The research results were as follows:

The second order confirmatory factor analysis found that the model validation indicated the chi – square (χ^2) of 693.02; degree of freedom (df) of 801; probability level (p) of 1.00; goodness of fit index (GFI) of .97; adjusted goodness of fit index (AGFI) of .95 ; Comparative of Fit Index (CFI) of 1.00 ; Root mean residual (RMR) of .019 and root mean square error of approximation (RMSEA) of .00

The most important factor loading were composite of participatory situation followed by effective situation controlling situation and endurance difficulty were .99, .98, .95 and .48 respectively with statistical significance at the level of .01

Keywords: Adversity Quotient / Confirmatory factor analysis

* Research Article from the thesis for the Master of Education degree, Educational Research and Evaluation Program , Nakhon Sawan Rajabhat University, Thailand, 2011

¹ Student in Master of Education, Educational Research and Evaluation Program, Nakhon Sawan Rajabhat University

² Lecturer, Faculty of Education, Nakhon Sawan Rajabhat University (Thesis Advisor)

ความสำคัญและปัญหาการวิจัย

ในการดำเนินชีวิตของคนเราต้องประสบกับปัญหาอยู่ตลอดเวลาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาพการณ์สังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทั้งนี้เนื่องมาจากความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยีจึงเป็นผลให้ปัญหาต่าง ๆ ยิ่งมีความซับซ้อนมากขึ้น ดังนั้น การที่บุคคลจะอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นั้นจำเป็นต้องมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเพราะจะช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นจุดเริ่มต้นให้คนเราแสดงออกในสิ่งที่ตั้งเป้าหมายเป็นประโยชน์และสร้างสรรค์ สามารถที่จะฟันฝ่าอุปสรรคต่าง ๆ ได้ การจัดการศึกษาที่จำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งนี้เพราะว่านักเรียนในระดับมัธยมศึกษาอยู่ในช่วงของวัยรุ่น เป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคมอย่างรวดเร็ว และเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต เป็นวัยแห่งการปรับตัว เป็นวัยแห่งปัญญา และมีความเครียดทางอารมณ์ การจัดการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา จึงต้องให้ความสำคัญ กับขั้นตอนวิธีการสอน การอบรม การจัดกิจกรรม และการจัดการสิ่งแวดล้อม และไม่ว่าการจัดการศึกษาในระดับใดก็ตาม สถาบันการศึกษาจะต้องตระหนัก และให้ความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียนในทุกระดับให้ก่อเกิดไปด้วยความรู้และมีจิตใจงดงามระบบการศึกษาจะเป็นระบบการสร้างให้บุคคลประสบความสำเร็จในการเรียน ความสำเร็จในการประกอบอาชีพ และความสำเร็จในชีวิต การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในชีวิตได้จะต้องเป็นคนเก่ง คือมีทั้งสติปัญญา บุคคลที่มีสติปัญญาดี บางคนก็อาจล้มเหลวในการทำงาน เนื่องจากปัญหาทางด้านการควบคุมอารมณ์ และด้านมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งสอดคล้องกับเทอดศักดิ์ เดชคง (2542 : 8-19) ที่กล่าวว่าคนที่คนจะประสบความสำเร็จได้นั้น การรับรู้อารมณ์ ของตนเอง และการแสดงออกทางด้านอารมณ์อย่างเหมาะสมมีส่วนช่วยมากกว่าการมีสติปัญญาสูง นั่นคือบุคคลต้องมีความฉลาดทางอารมณ์จึงจะทำให้ สามารถแก้ปัญหาเอาชนะอุปสรรคและเอาชนะผู้อื่นได้ บุคคลใดก็ตามที่มีคุณลักษณะ AQ เป็นคุณลักษณะเด่นในตัวแล้วบุคคลนั้นจะพบแต่ความสำเร็จในการทำงานตลอดไป (เจลา ประเสริฐสังข์. 2548 : ออนไลน์)

ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient : AQ) สตอลท์ซ์ (Stoltz. 1997: 6-7) ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นความสามารถของบุคคลในการตอบสนองต่อเหตุการณ์ในยามที่ต้องเผชิญความทุกข์ยากหรือความลำบาก โดยผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคสูงจะสามารถอดทนต่อความยากลำบาก อุปสรรคต่างๆ ได้ดีไม่ย่อท้อและมีจิตใจที่เข้มแข็งเมื่อเจอปัญหาจะสามารถลุกขึ้นสู้ได้อีก และวิทยา นาควัชระ (2546: 91) ก็ได้ให้ความหมายของ ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค คือ ความอดทนเมื่อมีอุปสรรคเกิดขึ้นและสามารถฝ่าฟันอุปสรรคได้อย่างมีกำลังใจและมีความหวังอยู่เสมอ ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค (Adversity Quotient : AQ) หรือความฉลาดในการฝ่าวิกฤต เป็นแนวคิดที่ Paul G. Stoltz นำเสนอในปี ค.ศ. 1997 ซึ่งมีแนวคิดที่สำคัญ คือ บุคคลที่มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคจะมีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตและการทำงาน มีความตั้งใจ ยอมเสียสละและทุ่มเททั้งแรงกาย และแรงใจในการทำงานเพื่อให้



บรรลุเป้าหมาย และเกิดความก้าวหน้าในหน้าที่การทำงาน ถึงแม้ว่าจะประสบกับปัญหาและอุปสรรคก็จะพยายามหาทางแก้ปัญหา และสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ให้กับองค์กรอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังพบว่าความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคนี้ เป็นลักษณะนิสัยส่วนบุคคลที่สามารถปรับเปลี่ยนหรือฝึกฝนได้ อีกทั้งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้บุคคลมีสุขภาพร่างกายและสุขภาพจิตที่ดี (Stoltz, 1997) ดังนั้นการพัฒนาหรือฝึกฝนให้ตนเองเป็นผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคจึงไม่เพียงแต่เป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จเท่านั้น แต่ยังเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีความสุขอีกด้วย

จากการศึกษาเอกสารดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคมีความสำคัญและมีประโยชน์ต่อทุกคน อีกทั้งนักจิตวิทยาและนักวิชาการได้กล่าวถึงองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคไว้อย่างหลากหลาย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาองค์ประกอบความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากเป็นวัยที่อยู่ในช่วงแห่งการปรับตัวในด้านต่าง ๆ ซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่นที่ใกล้จะเข้าสู่วัยทำงานหรือวัยผู้ใหญ่ ที่มีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ภายใต้การวิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักจิตวิทยาหลายๆ ทฤษฎี มาสนับสนุนการกำหนดเงื่อนไขบังคับในการวิเคราะห์องค์ประกอบ และการตรวจสอบความตรงของโมเดลที่ชัดเจน โดยผลที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานและเป็นประโยชน์สำหรับครูอาจารย์หรือผู้ที่เกี่ยวข้องใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถให้เป็นที่ไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคมได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 จังหวัดนครสวรรค์

กรอบแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาเป็นกรอบความคิดในการวิจัยสรุปย่อได้ดังนี้

- ความหมายของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค
- ทฤษฎีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค
- แนวคิดเกี่ยวกับมิติของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค
- ความสำคัญของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค
- คุณลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค

- คุณลักษณะของผู้ที่มีความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค
- การส่งเสริมและพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค
- การวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค

จากแนวคิดองค์ประกอบความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค สรุปได้ว่ามีองค์ประกอบ การควบคุมสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรค การเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค ผลกระทบต่อชีวิตที่เกิดจากวิธีการคิดแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค และความอดทนหรือทนทานต่อปัญหาหรืออุปสรรค

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยมีรายละเอียดการวิจัยโดยสังเขปดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 38,400 คน จากโรงเรียน 38 โรงเรียน และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) จำนวน 800 คน จากโรงเรียน 14 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกอบด้วยข้อคำถาม จำนวน 48 ข้อ ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาจากแบบวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคของนิธิดา ทองใส (2551: 98- 102) เป็นแบบมาตรประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) เพื่อให้ผู้ตอบเลือกระดับความสำคัญของคุณลักษณะต่างๆ จากระดับมากที่สุดถึงระดับน้อยที่สุด โดยวัดองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการควบคุมสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรค จำนวน 12 ข้อ 2) ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค จำนวน 12 ข้อ 3) ด้านผลกระทบต่อชีวิตที่เกิดจากวิธีการคิดแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค จำนวน 12 ข้อ และ 4) ด้านความอดทนหรือทนทานต่อปัญหาหรืออุปสรรค จำนวน 12 ข้อ ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง .43-.78 และวิเคราะห์ค่าความเที่ยงด้วยวิธีประมาณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าเท่ากับ .9646



การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

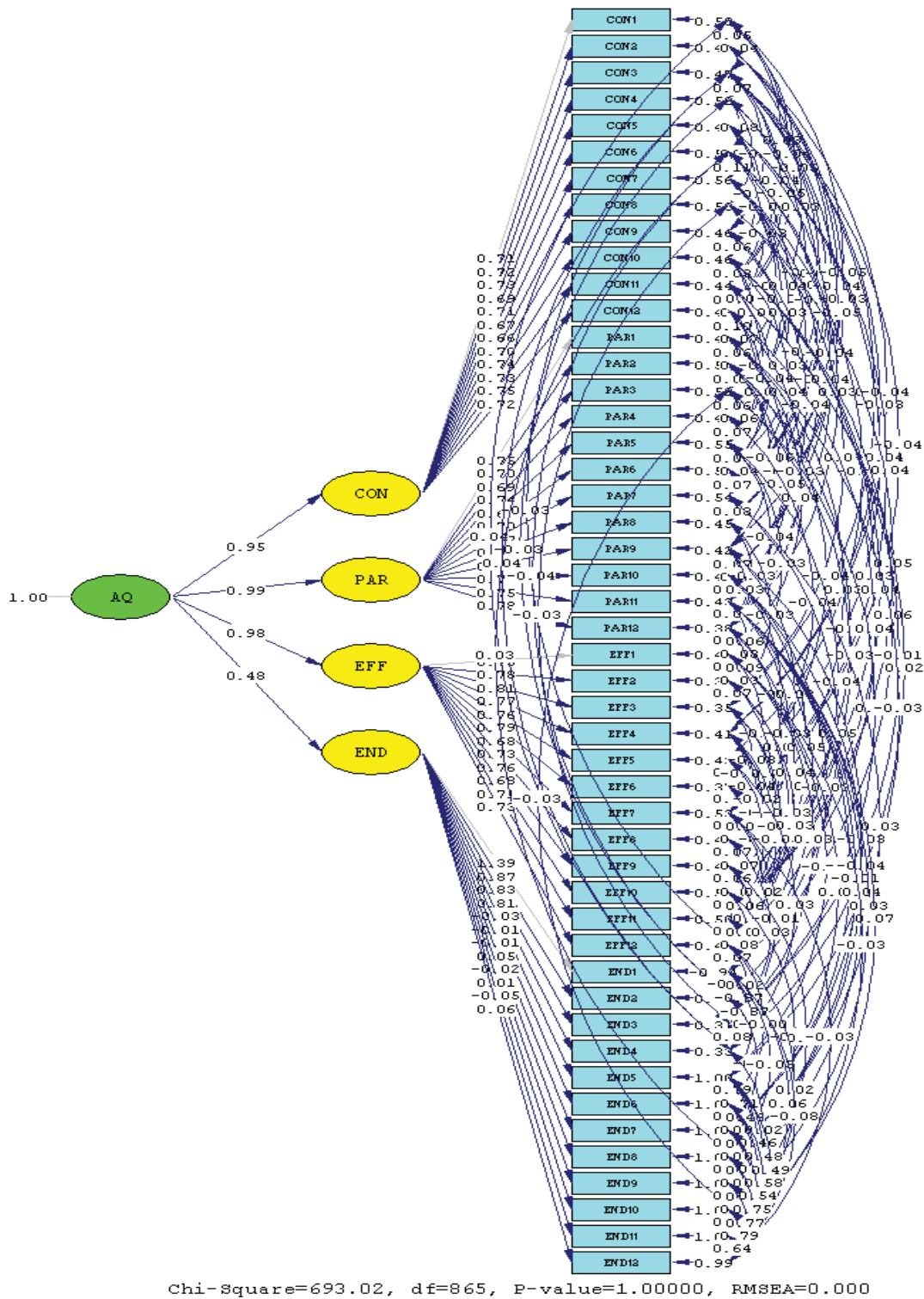
1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ค่าความเบ้ (Skewness) ค่าความโด่ง (Kurtosis) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
2. วิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง (second order confirmatory factor analysis) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างโมเดลโครงสร้างองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญปัญหาและพื้นฟูอุปสรรคกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้วยโปรแกรม LISREL

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบความสามารถในการเผชิญปัญหาและพื้นฟูอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า องค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญปัญหาและพื้นฟูอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทั้ง 4 องค์ประกอบ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ลักษณะความสัมพันธ์เป็นความสัมพันธ์ทางบวก ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .255 ถึง .891 โดยองค์ประกอบด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค (PAR) กับองค์ประกอบด้านผลกระทบต่อชีวิตที่เกิดจากวิธีการคิดแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค (EFF) มีความสัมพันธ์กันสูงสุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .891 และองค์ประกอบด้านการควบคุมสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรค (CON) กับองค์ประกอบด้านความอดทนหรือทนทานต่อปัญหาหรืออุปสรรค (END) มีความสัมพันธ์กันน้อยที่สุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .255

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร พบว่า ตัวแปรส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ลักษณะความสัมพันธ์เป็นความสัมพันธ์ทางบวก ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตั้งแต่ .000 ถึง .869 โดยตัวแปรความไม่เบื่อกับปัญหาที่เข้ามาในชีวิต(END6) กับตัวแปรความอดทนทำงานที่ได้รับมอบหมายโดยไม่ท้อถอย (END7) มีความสัมพันธ์กันสูงสุด มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .869 และตัวแปรการทำตัวไม่เหมาะสม สามารถยอมรับคำดักเตือน (EFF6) กับตัวแปรความพยายามจะสามารถประสบผลสำเร็จ (END9) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .000

3. ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่สอง พบว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พิจารณาจากค่าไคสแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 693.02 ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (df) เท่ากับ 801 ซึ่งมีความน่าจะเป็นเท่ากับ 1.00 โดยมีค่าไคสแควร์สัมพัทธ์ เท่ากับ .807 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ .97 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .95 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ค่าดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ .019 และดัชนีรากมาตรฐานกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ .00 แสดงผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับที่ 2 แสดงดังภาพที่ 1



ภาพที่ 1 โมเดลองค์ประกอบความสามารถในการเผชิญปัญหาและพื้นที่อุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์



อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันอันดับสอง ในการศึกษาองค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ ผู้วิจัยได้ทดสอบความกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ด้วยการวิเคราะห์องค์ประกอบอันดับที่สอง (Second order confirmatory factor analysis) ปรากฏว่าโมเดลของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ ในครั้งแรกไม่กลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผู้วิจัยจึงได้ปรับโมเดลใหม่ ซึ่งพบว่าโมเดลองค์ประกอบ ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ค่าไคสแควร์มีค่าเท่ากับ 693.02 ซึ่งมีความน่าจะเป็นเท่ากับ 1.00 นั่นคือค่าไคสแควร์แตกต่างจากศูนย์อย่างไม่มีนัยสำคัญ ซึ่งสามารถแปลความหมายได้ว่า ข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกลมกลืนกับโมเดลสมมติฐานที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของโจร์สท็อก และซอร์บอม (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537: 45; อ้างถึงใน Joreskog and Sorbom, 1989) ที่กล่าวว่า ถ้าค่าไคสแควร์มีค่าต่ำมาก ยังมีค่าใกล้เคียงศูนย์มากเท่าไรแสดงว่าโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาค่าไคสแควร์สัมพัทธ์มีค่าเท่ากับ .807 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 2.00 แสดงว่า โมเดลโครงสร้างมีลักษณะสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ในระดับที่น่าพอใจ (Camines & McIver, 1981) และดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) เป็นดัชนีที่เปรียบเทียบระดับความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษารุ่นนี้ พบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องกัน (GFI) มีค่าเท่ากับ .97 ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ .95 ดัชนีความสอดคล้องเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537: 45; อ้างถึงใน Joreskog and Sorbom, 1989) รวมถึงการพิจารณาค่าดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) และดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) พบว่า ดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนเหลือ (RMR) มีค่าเท่ากับ .019 และดัชนีรากของค่าเฉลี่ยกำลังสองของความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) มีค่าเท่ากับ .00 แสดงว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังคำกล่าวของโจร์สท็อก และซอร์บอม (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2537 : 45 ; อ้างถึงใน Joreskog and Sorbom, 1989) ที่กล่าวว่า ค่าดัชนี RMR และค่าดัชนี RMSEA ยังเข้าใกล้ศูนย์หรือเท่ากับศูนย์ แสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. องค์ประกอบความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟูอุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ ประกอบด้วย

4 องค์ประกอบ ทุกองค์ประกอบมีความเกี่ยวข้องในการวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคในทิศทางเดียวกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากองค์ประกอบความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จากการวิเคราะห์ในครั้งนี้ มาจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง คือ ด้านการควบคุมสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรค ด้านการเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค ด้านผลกระทบต่อชีวิตที่เกิดจากวิธีการคิดแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค และด้านความอดทนหรือทนทานต่อปัญหาหรืออุปสรรค อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับการกำหนดองค์ประกอบความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคของสตอลท์ซ (Stoltz, 1997 : 106-125) ที่ได้กำหนดองค์ประกอบของความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค คือ การควบคุมสถานการณ์ที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรค การเข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค ผลกระทบต่อชีวิตที่เกิดจากวิธีการคิดแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรค และความอดทนหรือทนทานต่อปัญหาหรืออุปสรรครวมทั้งลาซารัส และ โฟล์คแมน (มุกข์ดา ผดุงยาม, 2547 : 24 ; อ้างถึงใน Lazarus and Folkman, 1984 : 141-225) ได้กล่าวว่า ความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรค ประกอบด้วย 2 กระบวนการ คือ การประเมินสถานการณ์ (Appraisal) และการเผชิญปัญหา (Coping)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะทั่วไป

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาองค์ประกอบความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 42 จังหวัดนครสวรรค์ ซึ่งผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถนำความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคของนักเรียนที่ได้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัดความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคและนำไปใช้ในสถานศึกษาอื่นๆ และระดับชั้นอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก นักเรียน ครู ผู้อำนวยการสถานศึกษา เกี่ยวกับความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคที่พึงประสงค์ของนักเรียน
2. ควรศึกษากระบวนการพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคของนักเรียน เช่น การวิจัยและพัฒนาความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคของนักเรียน เพราะในปัจจุบันมีการศึกษาวิจัยในลักษณะของการตรวจวัดและสร้างแบบประเมินอยู่มาก แต่การศึกษาวิจัยในลักษณะของการพัฒนานี้น้อย และควรมีการศึกษาเพื่อเปรียบเทียบความไม่แปรเปลี่ยนของโมเดลความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟื้นฟ้อุปสรรคของนักเรียนในระดับชั้นและพื้นที่ที่แตกต่างกัน



เอกสารอ้างอิง

- เฉลา ประเสริฐสังข์. (2548). 3Q : คุณภาพบัณฑิตที่พึงประสงค์.(ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://www.rb.ac.th/rambhai/article81.html>. (2 กุมภาพันธ์ 2549).
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2542). จากความเฉื่อยฉะลาดทางอารมณ์สู่สติและปัญญา. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสรล : สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิธิตา ทองใส. (2551). การศึกษาความสามารถในการเผชิญอุปสรรค และคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ สาขาวิชาต่างกันโรงเรียนวานิชพัฒนศึกษา จังหวัดนนทบุรี. (ธุรกิจศึกษา) กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มุกข์ดา ผดุงยาม. (2547). ความสามารถในการเผชิญปัญหาทางการเรียนของนักเรียนวัยรุ่น : การศึกษาโมเดลความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น และการประยุกต์เพื่อการพัฒนาให้นักเรียนวัยรุ่น. (จิตวิทยาการให้คำปรึกษา). กรุงเทพมหานคร:มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิทยา นาควัชระ. (2546). โอโซนความสุข. กรุงเทพมหานคร : Good Book.
- Paul G. Stoltz. (1997). Adversity Quotient: Turning Obstacles into Opportunities. NewYork: John Wiley & Sons Inc.
